

Anyámhoz.

Ha a bánat epeszt, ha a kín tüze éget,
 Elöttem van szelíd, vigasztaló képed . . .
 És milyént a hajóst rég ohajtott réve.
 A te kebled hívogat magához.
 Vissza vágyom, vissza, hosszú három éve
 Vágyalkozom, a legjobb anyához!

Vársz-e reám most is annyi tiszta hévvel;
 Mint ezelőtt vártál három, négy-öt évvel?
 Vár-e még a kar, mint ezelőtt oly lágyan,
 Hol az öröm rózsáin pihentem? . . .
 Ha vissza visz ismét karjaidba vágyam,
 Bár gyermekként vinne vissza engem!

Csakhoggy én azóta férfiuvá nőttem,
 Férfi czéllok, eszmék lebegnek előttem.
 Terhes, nehéz gondok, mint sok sötét felleg.
 Nehézülnek vállaimra itten . . .
 Hejh! melegen egykor a szülőkebelnek
 Jövendőmet nem ilyennek hittem!

Rám sem ismersz talán, ha majd vissza térek,
 Ugy megviselt sorsom, s a sanyaru élet . . .
 Ha viszont látsz engem, mint virágtól fosztott
 Vihartépett hervadozó ágat — —
 Elátkozod anyám a kegyetlen sorsot,
 Mely ily ifju életet levágot!

Ha mint az ág a fán úgy csügghetek rajtad,
 Mig arcomra tapad áldást mondó ajkad;
 Kebleden talán még virulásnak indul,
 S új levél hajt a pusztuló ágon . . .
 Hiszen tavasz mosolyg fonnyadt ajkaidrul
 Édes anyám, tiszta boldogságom!

Kántor Imre.

Talált levelek.

V.

— 1854. márczius 3.

Mélyen tisztelt grófhölgy!

Utolsó levelemben irám, hogy erény a hölgy legdrágább ékszere; az erény pedig önmagáért becses és szeretetreméltó, végtelenül túl-emelkedve e tekintetben az embernek minden egyéb vagyonán; mert míg a világ minden javai kétségesek, melyekkel éppen úgy lehet jól — mint viszszaélni; az erény tisztán jó egyesegyedül, melylyel visszaélni nem lehet; míg a világ minden egyéb javai bizonytalanok, melyektől birtokosuk igen könnyen és hirtelen megfosztható: az erény azon egyetlen kincs, melyet sem a tolvajok el nem lopnak, sem a moly, sem az idő meg nem emészt; ha végre a világ egyéb javai inkább csak kecsegtetnek, mint kielégítenek s egyetemleg sem képesek betölteni szívünk vágyait: az erény nyugtat meg egyedül boldogítólag; mert Isten önmagáért teremté az emberi szívet, mely a földi boldogságot egyebütt hasztalan keres, mint Istenben, ki a legfőbb javunk, s kívül való benső, tökéletes egyesülés teszi magát a keresztény erényt. Ily tökéletes egyesülés az Istennel csak a jövő életben érhető ugyan el; de a jelen élet a jövőnek előlépcsőjeül szolgál, s Istennel ezen egyesülés ott nem létesülhet, ha itt az még megkötve nem vala.

Ahhoz emelje tehát Ön szívét, ki mint leggyöngédebb atya, így szól a szent könyvben: „Gyermekem! add nekem szivedet!” — Neki legyen azért szentelve szívének minden dobbanása, neki felajánlva minden reménye, vágya, érzelme és gondolata. — Vagy szent. Pál intelme szerint: „A szüz azokról gondolkodjék, melyek a Uré, hogy szent legyen testében és lelkében.” — E végre, hogy az életben fölmerülő akadályokat és gyarlóságokat legyőzhesse, az erényt pedig folytonosan gyakorolhassa: szükséges egy, minden földi salaktól kitisztított, egy egekbe vezető, szent ihlettséggel elárasztó valami, mi erőt ad, mi ajtatos érzelmekre hevít, mi az embernek és kivált a nőnek, minden földit túlhaladó kincse, legdicsebb koronája. — És mi lehet ez más, mint az ég lánya — a religio? — Ez ama hid, mely egyesíti a jelen világot a következővel s veszély nélkül átvisz a tulpartra. Nincs, a szó helyes értelmében, nincs nagy ember erény nélkül, erényt pedig religio nélkül nem képzelhetni. Religio nélkül olyan az ember, mint az árbóczaitól megfosztott hajó a fellázadt tengeren. Religio nélkül letörpülve méltóságából az ember, csak kalandor e földön, ki nem tudja: honnan jött és hova megy? fárad és nem tudja mért? törekszik s nem tudja: mire? Kijött a semmiségből czél nélkül, visszahanyatlik abba ok nélkül. Hit nélkül az ember önszeszélyének lengő csónakába ül, vitetik a haboktól s nincs biztos állapotása, csupán az emberi változó vélemények vagy a szenvedélyek szélvészaineinek levén kitéve. Ezért kiált fel szent. Ágoston: „Tennmagadért teremtél minket oh Isten! és szívünk habozik, míg Tebenned nyugalomra nem talál.”

A jutalmazott mű.

A végrendelet.

— Beszély. —

Irta: Balkányi Elek.

A zivatar korbácsolja szilaj paripáit, a felhőket; hó esik, a szél zúg, a fák recsegnek.

Néha egy-egy robbanás haladja túl az orkán üvöltését, a mint a fákat derékon ketté töri a szél, s üvöltve fut ismét odább, hegyen bokron keresztül maga előtt hajtva, kergetve a rohanó felhőket.

Az éj sötét, a fák között alig látszik valami fehérteni. Csupán egy kastély mécsse pislog a távolba, előtte magas kőszikla látszik felnyulni, melynek tetejébe a távolba messze ellátzó kis torony van építve. Alant a völgyben egy városka látszik, melynek estharangja csodásan zengi át a felkorbácsolt természetet.

A kastély maga izlésesen épült uri lak vala . . .

* * *

Karácson est volt, beszélgetéseikkel tölték a benlakók az éjet.

— No, felhuztam a vén torony-órát; végre hát 50 évi hallgatás után ismét meghalljuk erős, zúgó hangját! — így kezdé beszédét nejéhez Várkonyi, e kastély és a hozzá tartozó jószágoknak bérlője.

— Ugyan, hogy jövél e gondolatra Béla? kérdé férjét még mindig szép, habár az évek és bánat súlya alatt kissé szenvedő arczu neje.

— Sajátságos módon Mariskám. Mint tudod, ma ötven éve annak, hogy nagybátyám meghalálozott. A boldogult végrendeletében atyámat tevő összes vagyonának örökösévé, de halála után a végrendelet megfoghatlan módon eltűnt s azóta sehol sem vala föltalálható, így a vagyon a boldogult idősebb öcsésére szállott, ki utóbb birtokait atyámnak s később nekem bérbe adá, s lakásunkul a kastély egy részét rendelé, a kastély többi részét elzárá s a kulcsot magához vevén, elutazott. Én abban a hiszemben voltam mai napig, hogy a többi kulcsokkal a torony kulcsát is elvitte magával, de csalódtam, mert a torony kulcsát ma szerencsésen megtaláltam.

— Ugyan hol atyám? kérdé felindulva egy huszonegy éves ifjú, ki ifjabb nővérével egy mellék asztalon sakkozott.

— Tegnap, hálószobádban fiam, épen az öreg kémény előtt állék és azon gondolkozám: mily örömmel hallanám még egyszer életemben a vén toronyóra ütését, midőn a falazat nyílásán a kulcs épen lábaimhoz esett és ámbár ötven éve, hogy nem láttam, mégis azonnal ráismertem, hogy az a toronyszoba kulcsa.

E beszéd által annyira meglepettnék tünt fel János, hogy szülői őt jó ideig bámulva nézték; végre Aranka szakítá félbe a csendet.

— Talán az is, mit atyánk mond, valami összeköttetéssel van azon csodálatos álommal, mely téged annyira foglalkoztat s melyet mindnyájunk előtt titkolsz.

— Bohóság, Aranyka! viszonzá János, azután atyja felé fordulva: hát az örökös, atyám, soh'sem jött vissza?

— Nem fiam, mert közvetlenül nagybátyám halála után elhagyta a kastélyt, a continensre utazott, a hol magát féktelen kicsapongásoknak adta át. Különbén még most is él; s mint hallom szüntelen játszik. Ép ma keresém meg egy levélben a jószágbérlet meghosszabbítása ügyében; habár választ még nem kaptam tőle, remélem, hogy kívánságomat teljesíteni fogja.

— Bizony fájdalmas is volna oly helyet elhagynunk, hol annyi vig és keserű órát éltünk át! sohajtozá Várkonyiné.

— Csak nem sirsz talán ismét Mariska! bátoritá nejét Várkonyi úr. Jól tudod, hogy ma karácsony estéje s ma nem sirnunk, hanem örvendeznünk kell, eleget búsultunk szegény nagyobbik fiamon; gondold meg kedvesem, hogy megmaradt gyermekeinknek is van joguk arra, hogy felettük szintén örvendjünk.

— Igen, ha csak azt tudhatnám meg, hogy mi lett kedves gyermekünkől, akkor nyugodtabb lennék, de a bizonytalanság: nem tudni mi sors érte őt, ez az, mi engem gyötör.

— Abban bizonyos lehetsz kedvesem, hogy Jóskánk nem esett a vad csaták dühének áldozatul, sem fogságban nem halt meg s így még nincs veszve a remény, hogy hozzánk, szülőihez visszatér.

— Adná az ég! mondá Várkonyiné nagy fájdalommal.

— Ti meg gyermekek, — vágott gyermekei beszédébe Várkonyi úr — ideje már, hogy holnapi ünnepélyünk előkészítéséhez lássatok; szeretném, ha mindenben kényelmét találná érkező vendégünk. Kövesdy barátom nagyon ajánlja Váradit, egyszersmind azt is tudatja velem, hogy a legbizonyosabban hirt hallhatok tőle e jószág mostani birto kosa felől.

— Birtokos? Mond inkább atyám, a bitórló felől! adá hozzá János.

— Állításod helytelen fiam, bizonyíték nincs kezeink közt; ne legyünk igazságtalanok. De te oly biztosan beszélsz János, mire épited állításodat.

— Arra, hogy . . . de hadd el atyám, ne kérdd azt most tőlem, holnap mindent el fogok neked beszélni.

— Egy kocsi! kiált Aranka. — Vajjon nem Várady ur jó-e benne?

— Nem hinném — mond Várkonyi — hogy ő jönne, de sie ss! jer Mariskám, menjünk vendégünk eleibe.

Nem tudnád-e, Aranka, nekem megmondani, hogy hová tette atyánk azon kulcsot? — Kérdé János hugát, miután szülői a szobából kimentek.

— Tudom, de mi szándékod van vele!

— Szükségem van reá, ha titokban kezembe tudnád adni, ugy hol nap neked szép . . .

János ígését szülőinek visszajötte szakitá félbe, kik befátyolozott nőt vezettek a terembe.

— Ez fiam s ez itt leányom, asszonyom! — mondá Várkonyi ur.

Az idegen nő üdvözlé a két testvért aztán egy sebes kémlő pillantást vetve Jánosra, kérdé Várkonyi urat hirtelen:

— Bohóság, Aranyka! viszonzá János, azután atyja felé fordulva: hát az örökös, atyám, soh'sem jött vissza?

— Nem fiam, mert közvetlenül nagybátyám halála után elhagyta a kastélyt, a continensre utazott, a hol magát féktelen kicsapongásoknak adta át. Különbén még most is él; s mint hallom szüntelen játszik. Ép ma keresém meg egy levélben a jószágbérlet meghosszabbítása ügyében; habár választ még nem kaptam tőle, remélem, hogy kivánságomat teljesíteni fogja.

— Bizony fájdalmas is volna oly helyet elhagynunk, hol annyi vig és keserű órát éltünk át! sohajtozá Várkonyiné.

— Csak nem sirsz talán ismét Mariska! bátoritá nejét Várkonyi úr. Jól tudod, hogy ma karácsony estéje s ma nem sirnunk, hanem örvendeznünk kell, eleget búsultunk szegény nagyobbik fiamon; gondold meg kedvesem, hogy megmaradt gyermekeinknek is van joguk arra, hogy felettük szintén örvendjünk.

— Igen, ha csak azt tudhatnám meg, hogy mi lett kedves gyermekünkől, akkor nyugodtabb lennék, de a bizonytalanság: nem tudni mi sors érte őt, ez az, mi engem gyötör.

— Abban bizonyos lehetsz kedvesem, hogy Jóskánk nem esett a vad csaták dühének áldozatul, sem fogságban nem halt meg s így még nincs veszve a remény, hogy hozzánk, szülőihez visszatér.

— Adná az ég! mondá Várkonyiné nagy fájdalommal.

— Ti meg gyermekek, — vágott gyermekei beszédébe Várkonyi úr — ideje már, hogy holnapi ünnepélyünk előkészítéséhez lássatok; szeretném, ha mindenben kényelmét találná érkező vendégünk. Kövesdy barátom nagyon ajánlja Váradi urat, egyszersmind azt is tudatja velem, hogy a legbizonyosabban hirt hallhatok tőle e jószág mostani birto kosa felől.

— Birtokos? Mond inkább atyám, a bitorló felől! adá hozzá János.

— Állításod helytelen fiam, bizonyíték nincs kezeink közt; ne legyünk igazságtalanok. De te oly biztosan beszélsz János, mire építéd állításodat.

— Arra, hogy . . . de hadd el atyám, ne kérdd azt most tőlem, holnap mindent el fogok neked beszélni.

— Egy kocsi! kiált Aranka. — Vajjon nem Várady ur jó-e benne?

— Nem hinném — mond Várkonyi — hogy ő jönne, de siess! jer Mariskám, menjünk vendégünk eleibe.

Nem tudnád-e, Aranka, nekem megmondani, hogy hová tette atyánk azon kulcsot? — Kérdé János hugát, miután szülői a szobából kimentek.

— Tudom, de mi szándékod van vele!

— Szükségem van reá, ha titokban kezembe tudnád adni, ugy holnap neked szép . . .

János ígérését szülőinek visszajötte szakitá félbe, kik befátyolozott nőt vezettek a terembe.

— Ez fiam s ez itt leányom, asszonyom! — mondá Várkonyi ur. Az idegen nő üdvözlé a két testvért aztán egy sebes kémlő pillantást vetve Jánosra, kérdé Várkonyi urat hirtelen:

— Nemde, önnek még van egy fia?

— Remélem, asszonyom, hogy még van — viszonzá Várkonyi — de hogy életben van-e még szegény, azt csak isten tudja.

— Ugy hát hiába való volt minden fáradozóm! kiált zokogva a nő. Maguk a szülők sem tudnak férjemről?

— Az én fiam az ön férje? — kérde bámulattól elragadva Várkonyi.

— Igen, ő az én férjem! válaszolá az idegen nő. Három éve már, hogy neje vagyok és két éve, hogy reménytelenül gyászolom elvesztét.

— Mit nem szól? ön neje kedves bátyámnak? — kiálta Aranka, testvéries gyöngédséggel az idegen nőt átölelve, mialatt Várkonyi, mintha mély álomból ébredne, fölkiáltott:

— Bizony mi mitsem tudtunk arról, hogy fiam Jóska megnősült volna.

— Mit sem tudtak?! kiáltá csodálkozva az idegen nő.

Ugy azon levél bizonyosan elveszett, melyben önökkel megnősülését tudatá. Azon levél megírása után férjem hogy engem, ki mindennemet elvesztém, fentarhasson, kénytelen volt az olasz hadjáratokban részt venni. E hadjáratban esett ő el vagy pedig elfogatott.

— De hát azóta mit sem hallott ön felőle?

— Minden lehetőt megtettem, de fáradozásom nem koronázta siker. Hirt sem hallottam felőle, végre pedig elhatároztam magamban, Magyarországra utazni és ha férjem szülői sem fognának engem utba igazítani tudni, azon esetre föltevém magamban gyermekemmel Olasz-honban letelepedni.

— Gyermekével! mondja ön? kiáltja Várkonyiné, — fiam gyermekével? Hol van ő?

— Apoló dajkájával a város egyik szállodájában hagytam.

— Nem hihetem, kedves leányom, mond Várkonyi, hogy isten az ön és a mi reményünket meghiusulni engedje, bizzunk hát benne. Most pedig gyorsan el a gyermek után kivel ön, kedves leányom e percztől kezdve házamat sajátjakép tekintendi.

Két órával később együtt ült az egész család egy dusan megrakott asztal körül, menny és unokával szaporodva, és együtt ünneplé meg karácsony estéjét.

Nemsokára megnyílt az ajtó s egy szolga Váradi urat jelenté be, ki nyomban követé őt a terembe.

Váradi az uti fáradozások s betegség által meggörnyedve lépett az ünneplő család elé. Egy pillanatig nem titkolhatta megütközését a családi kör e különcz megjelenésén, de a házi ur rendbe szedvén magát, melegen üdvözlé vendégét. Ez miután teljes kényelemben érzé magát, kezdett egyet mást élményeiről szólni. Ezután azt kívánta, hogy szobájában vezessék, ígérve a házi urnak holnap kimerítő tudósítást adni e jószág birtokosáról. Kevéssel azután a kastély lakói mély álomba valának merülve.

Másnap ismét összegyűlt a tegnapi társaság Várkonyi termeiben. A házi ur és neje előzékeny nyájassággal fogadták vendégeiket. Az idegen nő néhány perczig felejtvén bánatját, élénk részt látszék venni a közvidámságban.

— Ha nem volna igen terhére Váradi ur, kezdé a beszédet Várkonyi, nekünk valamit élményeiről beszélni, kérném önt.

— Örömet teszem — viszonzá meghajolva Váradi ur — de engedjek meg, hogy élményeimet ma csak fölületesen érintsem, s e helyett inkább egy találkozásról szóljak, mely a háziurat kiválóan érdekli.

A társaság beleegyezett s most Váradi ur a társaságtól félkörbe záratva elbeszélését megkezdé. Ez alatt János Tarnai barátját az ablakhoz intvén, mondá:

— Mint hiszem, emlékszel még arra az álmra, melyet neked a minap elbeszéltem. Képzeld csak, most három nap előtt ismét mindég ugyanazon álmot láttam.

— Mit jelenthetnek ezen csodaszerű álmok, János?

— Halljad barátom, álmomban szellemet véltem látni, ki szobám falán keresztül üres folyósóra vitt s mindig ugyanazon helyen állott meg és azt mondá nehezen lihegve: „Itt, itt keresd, itt van elrejtve!” s aztán eltűnt; szobám kéményét ma megvizsgáltam, oldalfalán egy ajtót fedeztem fel, melyet csak azon kulcs nyit ki, melyet atyám tegnap oly megfoghatlan módon talált meg. Ma éjfélkor ezen ajtón át fogok menni és a titkot, ha életembe kerül is fölfedezni.

Csak nem fogsz egyedül menni? Remélem, megengeded, hogy uti társad legyek?

— Egyedül kell mennem, de segítségemre lehetsz azáltal, ha Arankát beszéddel tartod, hogy távollétemet észre ne vegye.

De térjünk vissza a társasághoz! ime, már elfoglalták helyeiket.

— Mint mondám — kezdé elbeszélését Váradi — üldöztetve lettem legyőzetésünk után, s csak nagy nehezen sikerült megszöknöm. Menekülésem közben Nizába érkeztem, hol néhány hetet töltöttem. Itt létem alkalmával egy este a város leghiresebb szállodáját látogatám meg, három ósz férfi ült ott egy asztalnál, szemeikben pénzvág, beszédeik és tetteikben aljasság. Mintegy két óráig nézhetém a telhetetlen játszókát, midőn az egyiket bámulatomra a más kettő Várkonyinak szólítá; egy magas férfi volt ez, ki ámbár már a nyolczvanat meghaladta, még egészen egyenesen tartá magát. Várkonyi azonban egyszerre csak hamisan kezdett játszani. Mire a férfiak egyike dühösen megragadta őt, kihurczolta a teremből, innen az utcára löké, itt törtöntak elő s vívni kezdtek. Utalat és isszonynyal eltelve, hagyám el a termet s az utcára mentem; az utca üres volt s csendjét csupán két dühös vivó vasainak kocczanása zavará. Segély után akartam nézni, de alig hogy megfordultam, Várkonyi mellén sulyosan találva földre rogyott. Gyilkosa futással menekült. Több időbe került, mig a sebesült eszmélethez jutott. Mihelytöntudata megtért, lakására veztettem, ott megköszönte segélyemet s nevem után kérdezősködött. A mint nevemet meghallá, két kezével arczát elboritá, aztán ágyába visszaesve, gyengülő hangon a következőket mondá nekem: „Géza bátyám, mint-hogy családom birtokai nem voltak majoratus rendszerűek, nem engem, ki kicsapongásaimért amugy is gyűlöletes voltam előtte, hanem István öcscsét tette örökösévé, de én bérgyilkos által bátyámat megöletém. De fogadott emberem a tett elkövetése után az elsikasztott végrendeletet nem akarta nékem kiadni, miért is én őt megöletém s hulláját a végrendelettel együtt elrejtém“

Ennyit szólt a haldokló, aztán lélegzése megszakadván, halva rogyott karjaim közé

— Meghalt?! kiáltá a háziur, tehát azért nem kaphatám meg választ levelemre.

— Mikor halt meg az ősz ember? kérde János felindulástól reszkető hangon.

— Deczember 5 ikén! viszonzá Váradi. — Nyolczadikán jelen voltam temetésén, azután folytatám utamat haza felé.

Elmondottak után János elhagyá a társalgási termet. A társaság többi tagja a hallottak benyomása alatt zavart kedélyhangulatban látszék lenni kezdetben; félóra mulva azonban már az előbbi derűtség vissza tért.

Rövid idő mulva azonban Jánosnak torz arczezal, szétkúszalt hajjal való belépése zavará meg a társalgást.

János Váradi elbeszélésétől felizgattatva, hálószobájába vonult vissza, ide érven, székre veté magát és gondolatokba merült. Világos lőn előtte álma, eltökélé tehát magában, nyomozni a titkot a kijelölt úton. Rögtön hozzá is látott a munkához. Az atyjától meglelt kulcsot kezébe vette s midőn azt a fal oldalán levő nyílásba dugá, azon hirtelen egy ajtó fordult meg sarkában, melyen János azonnal átlépett. Végig haladt gyorsan a folyosón, mely szobába nyílt. Félelem szállotta meg testét, a mint a szobába lépett, s egy sisaktalan alakot látott ott; végre azonban elszánta magát: mitől sem ijedve meg, bátran közeledett a sisaktalan alakhoz s azt az ott levő lándzsával szétzúzá, minek következtében sűrű portömeg terjedt szét a szobában. Ennek elmulása után egy ízekre szétomlott csontvázat látott a földön heverni.

— Tehát ez azon hely — mondá borzadva — a melyen a gyilkos tett elkövetetett; aztán a csontváz-darabokat lábaival félre rúgván, papirlevelek tűntek szemébe. E papirokat felragadni, tartalmát átfutni és diadalittasan onnan elrohanni, csak egy percz müve volt.

János ösztönét követve, azon titkos kémény ajtóhoz jutott ismét, melyen át oly rendetlen állapotban a társaság termébe rohanni láttuk.

— A végrendelet atyám, itt van, megkaptam! — kiáltá lihegő kebelrel s miután azt atyja kezeibe adta, lelkileg kifáradtan egy székre hanyatlott.

— Igen, ez az valóban! — kiáltá Várkonyi is a maga részéről. — Itt lássák az okmányt, mely engem e birtok örökösévé tett.

— Oh Isten! — kiáltá fájdalmasan János, — bárcsak szegény bátyám is itt volna. csak ő hiányzik még boldogságunk kiegészítéséhez.

— Itt van ő is, kedves öcsém! — mond mosolyogva Váradi, ki némán nézte a történet kifejlését, aztán ódon ruháját és álbaját levetvén, fiatal, virágzó külsővel családja felé lépett. — Anyám, atyám, feleségem, Aranka, János! — kiáltja megindult hangon; — karjaim nem elégségesek benneteket mind egyszerre átölelni, de szívem teszi azt, mert érzem, mily hangosan ver.

Aztán neje felé közeledve, azt hévvel megölelé, ugy szintén anyját, Aranka hugát és János öcscsét. Várkonyi atyai áldó kezeit fejére tevén, halk imát susogott el ajkai között. Oly megható pillanatja volt ez a családi boldogságnak, hol minden egyes szívből a legtisztább hála szállt ezentul az ég felé.

Mikor mind együtt lakánk.

— Victor Hugótól. —

<p>✿ Mikor mi mind együtt lakánk, Kis dombunknak az oldalán; Hol patak foly, s bokor reszket, Egy kis házban erdő mellett.</p> <p>Ő tiz éves volt, harmincz én Mindene nem rég voltam én. Oh! mint szagos füvek mélyen Zöldelő fák hűs tövében.</p> <p>Sorsam tette ő boldoggá, Egem kékké, munkám gyorsá, Midőn mondá nekem: „Atyám“, „Istenem“ szívből kiálám.</p> <p>Számtalanszor azt álmodám, Vig beszédit, hogy hallgatom: S homlokom a sötétségben, Fénylett szeme szép egében.</p> <p>Olyan volt mint egy herezegné Midőn tartám kis kezénél; — Mindig virágot keresett S az utakon szegényeket.</p> <p>Adott nekik mintegy lopva Minden szentől, titkon s dugva. Óh! azon kis öltözetre, Melyet viselt, gondoltok-e?</p>	<p>Este, az én gyertyám mellett, Halk lármával elfeesegett; S míg az ablak veresedék, Csapdosták az éji lepkék.</p> <p>Az angyalok képét hordta. Mily kedves volt „jónapotja.“ Szemébe az ég helyezett Sohse esaló tekintetet.</p> <p>Oly ifjunak zord végzetem Engedé őt bi. ni nekem! Ő volt hajnalom magzatja És reggelem csillagzatja!</p> <p>Midőn a hold derült fényben Fénylett e szép hóban égen; Mint futottunk a síkságba! Mint szaladtunk a bokrokba!</p> <p>Az elzárt fény felé aztán, Mely a lakházt világítván, Megérkeztünk a völgy alján, Fordulva az ős fal sarkán.</p> <p>Lángtelt szívvel megérkeztünk, Az égfényről beszélgettünk, Ugy ápolám ifju lelkét, Mint a méhe az ő mézét.</p>
---	--

Igaz szívű édes angyal
Vig voltam minden alkalommal —
(Mindezek elmúltak már rég)
Elmúltak mind ezek már rég,
Mint a szél és mint az árnyék.

Terék Mátyás.

Egy szem ára.

— Elbeszélés. —

Irta: Halasy Béla.

II.

(Folytatás.)

Daczára, hogy a szerencsétlen lövés dördülését a házban is hallották, a vérében fekvő Evelinet csak később találta meg vén családunk Nanon, ki a kertbe jött, hogy a konyhára szükséges zöldséget összeszedje.

Visszaborzadva a látványtól, mely szemei elé tárult, kétségbeesett kiáltásokat hallatva jutott el azon szobáig, melyben anyám volt.

A kezeit tördelő siránkozó Nanon, — képzelheted hogy borzasztó hatással volt szegény anyámra, kinek gyöngye idegzetét a legkisebb baj is csaknem a betegségig izgatta fel.

— Az istenért Nanon, mi történt? — mondá anyám.

— A kertben, a kertben . . . dadogá az öreg nő, de többet nem tudott mondani.

— Talán valami szerencsétlenség? . . .

— Eveline, szegény Eveline!

— De hát mi történt?

— Nem tudom mi történt, asszonyom. Eveline vérében fekszik a kertben.

Szegény anyám egy sikoltással futott végig a tornáczon, — s mint kiket nagy szerencsétlenség ér, egész váratlanul, — szótalanul és mereven bámult ő is a holtak látszó Evelinere.

Balszeme tájékán még mindig bugyogott a vér. Szőke haját az alvó folyadék sötét pirosra festé, az arcz sápadt, a kezek és egész test már-már mozdíthatlan.

Egész ház a szegény leány mellett termett.

Nanon volt az, ki a megdöbbenetek közül legelőbb tért magához. Evelinehez közeledett és ütereit tapintá meg kezén, majd szívének mozgását igyekezett kémlelni.

Az erekben alig lüktető gyöngye mozgást vett észre, a szív tája még meleg volt. Azután a nélkül, hogy a jelenlevők segélyét igénybe vevő né, karjaira emelte az ájult leányt és belső szobánkban egy ágyra helyezte.

Anyám a váratlan szerencsétlenség benyomása alatt teljesen képtelen volt a cselekvésre. Inkább lerogyott, mintsem leült egy székre közel az ágyhoz, s ugyszólván gondolkozása is megszakadt, mikor Eveline véres arczára függesztette szemeit.

Szentül meg volt győződve, hogy Eveline néhány pillanat múlva halva lesz.

Reám ez első pillanatokban senkisémet ért rá gondolni.

Nanon ezalatt egy edényben friss vizet és tiszta fehér ruhát hozott, melylyel a sebet sietett kimosni.

A kétségbeesés csak akkor vett igazi erőt mindeniken, mikor a seb hollétét tisztán kivehették, s meggyőződtek arról, miszerint Eveline balszeme helyéről egy véres üreg meredt rájuk.

Eveline elveszté balszemét . . .

Viz és eczet a legtermészetesebb házi gyógyszerek. Nanon is ezeket használta, folytonosan mindaddig, míg a Montpellierbe küldött kocszi az orvossal megérkezik.

Anyám s a körülállók visszafojtott lélekzettel várták a gyászos nyilatkozatot Nanon ajkáról, hogy Eveline megszűnt szenvedni.

Ez azonban nem történt meg, sőt az ájultnak arczán gyöngye pir ütődött ki, kezét ösztönszerűleg emelte a seb felé, mely azonban visszahanyatlott a vérvesztés okozta erőtlenség miatt.

— El, — mondá Nanon, — és élni fog!

Mindnyájan egy mély sóhajjal háláltak meg a gondviselésnek e szerencsét a szerencsétlenségben.

— Egy edényt hozzatok tele friss vízzel és tiszta ruhát, szolt ismét Nanon, — az orvosnak ezekre minden bizonynyal szüksége lesz.

Ez órában Nanon volt a házban az egyedüli parancsoló, kinek minden elejtett szava figyelőkre talált, s kinek minden rendeletét a leggyorsabban teljesítették.

Evelinet öntudata a sebesülés pillanatában hagyhatta el. A hidegülő test rohamosan nyerte most vissza melegét, a tagok hajlékonyakká lőnek, sőt Eveline szavakat is rebegett már gyöngé, alig hallható hangon; melyek azonban érthetlenné maradtak, de világosan tanuskodtak arról, hogy a sebesült teljesen elveszté eszméletét.

Mindnyájuk örömére az orvos lépett be, s azonnal a beteg után látott.

Az ápolás jól hatott rá, melyben Evelinet találta, ez nagyban elősegíté azt, hogy határozott véleményt mondhasson, a meyre anyám belépte után azonnal kérte.

A nélkül, hogy a szerencsétlenségről tudakozódott volna, anyámhoz fordult, s így szolt:

— Erős lövés érheté a kis leányt.

Csak most gondoltak vissza mindnyájan azon dördülésre, melyet az egész házban hallottak.

— Szerencse, — folytató az orvos, — hogy a szemüreg hátsó csontfala sértetlen maradt, mert ez veszélytelenné teszi a bajt, de a szem, a szem örökre el van vesztve!

Anyám zokogásban tört ki, s vele együtt az öreg Nanon. Az orvos csöndre intette őket, s hozzáfogott a sebnék ismétli kimosásához, azután a magával hozott üvegcséből néhány csepp tötött a sebre és a csontpárkány baloldalán lebegő bőrfoszványokat varrta össze.

A sebláz rögtön beállt. Az orvos gyógyszereket irt elő, melyek a montpellier-i gyógyszerárban valának elkészítendők, — s mialatt utasításokat adott volna a beteg ápolását illetőleg anyámnak, — Nanon az életre újra visszatért Evelinet vetkezteté le, s egy másik ágyba helyezte el, lebocsátván az ablak sötétzöld függönyét.

Csak miután dolgát végezé az orvos, tudakozódott a szerencsétlenség okáról.

Kérdzősködéseire mitsem tudtak válaszolni.

A lövést mindenki hallotta, de faluhelyen oly gyakori az ok nélkül való lövöldözés, hogy annak hallatára legkevésbé rendülnek meg, és okát senkisésem iparkodik fürkészni.

— Ki tehette mégis a lövést? kérdé az orvos.

— Legtávolabbról sem gyanithatom — szolt anyám.

Nanon én rám gondolt, de nem szolt, hanem a helyett a szerencsétlenség színhelyére ment, s mikor Eveline kalapját, virágait a földről felszedte, a nyitott ablak tünt szemébe, melyen belül a kilőtt puszka és az én nyitott zsebkésem hevert a padlaton. Egyszerre világó lőn előtte minden.

Midőn a szobába lépett, az orvos épen a következő szavakat intézte anyámhoz.

— Indítsák meg erélyesen a nyomozást. Én magam is jelentést teszek a rendőrségnél, hogy e rejtélyes bűntett fel legyen derítve. Egy hajszálnyi elhajlása a lövés irányának kétségtelenül halált okozott volna. Megfogom tenni a szükséges lépéseket.

S miután ismétlé rendeleteit és Evelinet megtekinté, eltávozott

Nanon átadta anyámnak a bűnjelt, melyet a lomtárban talált.

Tehát beteljesedett, a mit öreg dajkám jósolt felőlem: „Nem fog felnőni a nélkül, hogy szomorúságot ne okozzon övéinek.“

Szegény ideges anyámat azon tudat, mely kétségtelenné tevé, hogy a szerencsétlenséget valóban én okoztam, a legnagyobb rémülettel töltötte el.

A következőket úgy mondom el, a mint azt másoktól hallám, mikor végre nagy megpróbáltatások után ősi tűzhelyünkhöz vetett vissza sorsom.

(Folyt. következik.)

M e c e n á s h o z.

— Horátius ódája. —

Szok: tlan szárnyakon emelkedem majd fön
Kételtü dalnokként tul a lég körén át,
Nem maradok tovább itt ez irigy földön,
Elhagyom vigalmát.

Nem halok meg végkép, szegény szülök sarja,
Nem én, kit te mindig kegyelmes Mecenem,
Kedvesednek szólítsz, a szörnyü Styx habja
Meg nem árthat nékem.

Keményes bőrhártya terül el már rajtam,
S röptemben hófehér hattyuvá változom,
Lágy tollaim bőven fakadoznak majdan
Kezen.en, vállamon.

Daedalusz fiánál gyorsabban visz pályám
Át zengő madárként a távol vidéken,
Átkelek az éjszak havas hegyi táján,
S napsütötte délen.

Kolehusi és Szittyá megért énekemben
S Dácia félelmét titkoló vad népe,
Megismer a művelt Hesperia engem
S Rhodanus melleke.

Siromon ne szóljon halotti gyászének,
Se irigy emberek rút szánakozása,
Szünjék kesergésed, s költöd tetemének
Ne tisztelgi hiába.

Kuzsinsky Bálint.

Falusi vasárnapok.

II.

A következő vasárnap ismét nála voltam.

Nem tudta jó lelke nyilvánítását elrejtteni, s miután tul volt az első szokásos kérdezősködéseken, ismét csak — és talán akaratlanul, — folytatta az ő szokásos beszélgetéseit:

— „Bizonyára vannak cselédeiteki ugy-e? De ezekkel te sohasem szoktál kiméletlenül bánni? Nem, nem is hiszem. Azt mondanók ezzel nekik: „Nem vagyunk eléggé műveltek, azért bánunk veletek így.“ — Pedig mily pirulni való dolog az, ha mi szolgálaink előtt vagyunk kénytelenek kisebbedni, fogyni; a helyett, hogy a tőlük követeit tiszteletre minden tekintetben érdemeseknek tartassunk.

„Mit mondanál te, ha a nálunknál talán előkelőbbek kiméletlenül éreztetnék veled, hogy te náluknál kevesebb vagy? Ez bizonyára rosszul esnék és fájna. Lásd, éppen úgy vannak ők is; azért mindenki iránt légy szívélyes és ha tehetnéd is, ne éreztess velük felsőbb-ségedet.

Milyen kár, hogy este lett és atyám értem jött. Hazakellett veled indulnom, pedig oly örömet hallgattam volna meg öregmamát.

Megis mondtam neki. Azzal vigasztalt, hogy majd jövő vasárnap folytatni fogja.

III.

Örömöm nagyon fájdalmas aggodalommal változott. Az ég majd egész héten vastag szürke felhőkkel volt borítva, csak is egy-egy órára derült ki.

Alig láttam az egész héten napsugarat.

Remegtem azon gondolattól, hogy vasárnap alighanem otthon kell maradnom, pedig mily kedves lett volna ismét öregmamához menni.

Buzgón tanultam és jól viseltem magamat, csakhogy ismét falura mehessek; bár az idő nagyon nyugtalanított: a borulat sehogysem akart feloszlani.

Azt mondják, hogy a péntek szerencsétlen nap. Én nem hiszem. Valószínűleg csak babona, mert az én részemre péntek hozta meg a szerencsét; a mennyiben gyönyörű napos időt kaptunk, s így reméltem, hogy semmi akadály sem lesz öregmamát meglátogatni.

Tudom, hogy a csalódás igen keserű, s ezért nem is igen merem azon gondolattal foglalkozni, hogy vágyam feltétlenül teljesül; most azonban nem csalódtam.

Pompás idő volt vasárnap, s én ismét falun tölthettem azt.

Sokat beszélgettünk, azután öregmama, — legnagyobb örömömmel, — így szólt:

„Természetesen, vannak barátnőid is. Egy félreértés néha-néha közöttetek is előfordul, a melyet azonban, — mégha megbántottak is vele, — ne végy észre. Tégy úgy, mintha figyelmedet meg sem érde-melné. A visszatartás szándéka nem te hozzád illik, annál kevésbbé az, hogy valakin boszút állj. Csak a nemtelen emberek szoktak így tenni.

Játékszereidet és könyveidet magad szoktad venni!”

— Azokat mind atyám veszi, — felelém öregmama kérdésére „Azért mondom, — folytatá ő, — mert a gyermekek cserélni, sőt ajándékozni is szoktak egymásnak. Pedig nagyon kevésre becsüljük akkor szülőink adományait, ha azokon tuladunk. Ugy hiszem, hogy te ezt nem szoktad tenni.

Azt hittem, hogy ellenvetés lesz az, ha megvallom, hogy egy, még csaknem új ruhámat — mosónőnk leányának adtam.

„Ez egészen más — mondá öregmama — A jótekonyság a legszébb irányok közé tartozik, melyek az embert nemessé teszik. Ez eljárásodat csak megdicsérhetem, ha szülőid beleegyezésével tetted. Az a szegény kis leány bizonyosan gyakran emlékezik meg rólad, s hálával gondol jöltevőjére.

Tovább is folytatta volna talán, de megérkezett atyám.

(Vége következik.)

Epigrammok.

Majláth György országbiró halála.

Orvkezek által mult ki dicső s nagy emberi léted,
Majláth! Érti e tényt mélyen a hon s kesereg;
Mert az a kor, melynek nagy szónoka, bölcse valál, szól:
Országbirót így veszteni átkos idő.
Elkomorul Themis és az ítélő tábla-bíróság,
Szinte az emberiség; hogyha ez ügyben ítél.

A csángók megérkezte.

Jó, hogy a csángó vérrokonink e vidéken akarnak
Megtelepülni! Szébb, jobb leszen az majd, hogyha e csángók:
Mint takarékos nép, munka között a hazát
Védeni és gyarapítani tudják; így velők aztán:
Szerb, a román, német; mint rokon összeszokik.

Csernus Gerő.

Népszokások.

Írta: Csikós Mihály.

I.

Háztűznézés.

Minden vidéknek meg van a maga embere; az egyik jó hentes, a másik már jobb keresztkomának, míg a harmadik jó násznagy. — A környékben Csurgó Jóska bátyánk áll azon jó hírben, hogy ő a legjobb násznagy. Ferkó is Jóska bátyánkhöz fordult, aki engedvén a kérésnek, készséggel ajánlkozott. A legközelebbi vasárnapon tehát a násznagy, gügyüasszony, a vőlegény, meg még egy öreg ember,

aki rendesen a vőlegény keresztapja, elmennek a lányos házhoz, hogy közelebről meghányják vessék a dolgot. A régi időben a parasztleányeknél az volt szokásban, hogy egy tehetős legény vőlegény korában csináltatott új ruhát, s ebbe még vagy tíz más legény járult az oltár elé. Ha a ruha gazdája egy kissé alacsony volt, úgy a ruhát egy kevéssel nagyra szabták, ha nagy volt, akkor meg szűkre, úgy aztán a középtermetű járt jól. Ferkó már vagy a hatodik, aki ebbe a munderba próbálja a szerencsét. A násznagy gatyába öltözött a kézfogóra. Életében csak egyszer volt rajta nadrág, azzal sem volt szerencsés. Negyvennyolczban ő is nemzetörködött, bele bujtatták a nadrágot s midőn a komandó szerint fordult, megbotlott, hasraesett és megáldván őtet az Uristen jókora terjedelemmel, a nadrág explodált. Sok megtörtént már Jóska bácsin. Most két éve, midőn a sánta bögösnek volt násznagya, oly nagyon szíven hordta a vőlegény ügyét, hogy a pap utoljára nem akarta megeskedtetni a párt. Mikor meg a Miczizékénél násznagyoskodott, rossz bort adtak a lakzira, kapta magát, átment a korcsmába bort inni a lakodalomból. Az udvarba a két öreg megy legelő, aztán a vőlegény, utoljára a gügyüasszony, ősi szokás szerint egy nagy csikóbőröst lógázva. Az udvarban a vőlegény arra vigyáz, hogy a kutya valahogy meg ne ugassa, mert ez szerencsétlenség; a háziak persze gondoskodnak, hogy megugassa a vőlegényt. Miután beérnek a tiszta szobába, egymásután köszöntik a háziakat. Első a násznagy, aki a szózatot „Dicsértessék a Jézus Kirisztus“ üdvözetet elmondja, azután kezdi rá a másik; a gügyüasszony tetőzi be. Miután helyet foglaltak, a gügyüasszony is megváltik nemes terhétől, azt az asztal közepére illeszti. Rövid beszélgetés után a násznagy azt a megjegyzést teszi, hogy az ő szemei gyengék, nem lát homályban. Mécsést gyujtanak tehát s ezt a menyasszony eszközli, mialatt a násznagy jól szemügyre veszi. De a násznagnak már a torka is kiszáradt, meg kellene öblögetni, mert a gügyü nem hiába hozta a kulacsot. A kulacsot is a menyasszony nyitja föl, de oly nagyon le van csavarva a szája, hogy a menyasszony csak nagy ügygyel-bajjal bírja kinyitni, ez alatt a násznagy ismét végig nézi, hogy tiszta-e a lány. Ilyenkor rendesen a kéz van szemügyre véve, ebből itélik meg, dolgozni szokott-e. Ha esetleg a kulacs nyitás alatt a lány kezét nem látná a násznagy, nem habozik fölszólítani, hogy mutassa meg, mert — úgy mond — ebből akarom kiolvasni szerencsédet. Nagy nehezen a kulacs is megadja magát s ekkor a lány tölt, ugynevezett sorpoharat. Ekkor a násznagy elveszi minden rábeszélési képességét, míg a lány bevallja, hogy hajlandó a házasságra. (Ezt különben már akkor is tudta, midőn a gügyü első ízben ott járt.) Miután a legény is hálát ad az Istennek, hogy őtet ily lánynyal verte meg, jön a háromszoros sorpohár. De már ekkor a vendégség is kezd gyülekezni, kik a leánynak rokonai. Mire az eszem-iszomnak vége van, az idő benyult a kerek éjszakába. Eltávozáskor a legény ott hagyja szűrét vagy subáját; másnap elmegy érte, ha bemegy a szobába, úgy minden rendén van, de ha nem szükség a küszöböt átlépni, baj van; mert a szűrt a ház előtt találja kiakasztva: „kitették a szűrít“.

(Folyt. köv.)

Veterán tanférfiak arczképcsarnoka.

III.

Steinbach Antal,

torontálmegyei kir. tanfelügyelő.

Steinbach Antal, kir. tanácsos, Torontálmegye tanfelügyelője, azon ma már kevés számú szakférfiak közé sorozható, ki a feltűnni akarás hajhászata nélkül, vissza vonultan, kizárólag munkakörébe temetkezve, testtel és lélekkel azon munkált, hogy hazájának, a családoknak és társadalomnak ne csak látszólagosan, hanem valódiul iskolázott és képzett fiaikat és polgárokat szolgáltasson.

Már husz éves korában, az arany ifjuság tomboló és lármás időtöltéseitől elvonultan, azon gyakran hálátlanul halás szakmának szentelte magát, melyről a közvélemény talán nem egészen találólag, e pár sor verseiben nyilatkozó példabeszédet tartotta fenn.

Quem die odere, paedagogum fecere!

A kik a tanítói állás komoly hivatását mérlegelni tudják, felismerendik értékét azon votumnak, melyet a közjóért lelkesülő husz éves ifju a közművelődés és népnevelés oltáránál hangoztatott.

Tanító és tanuló egy időben és sokáig!

Mig az iskolák falai között, tanítványainak lelkébe csepegteté mindazt, a mit azoknak tudniok szükséges, hasznos és célra vezető volt, addig csendes otthonában, elzárkozottan ő is folytonosan tanult, hogy ismeretei kibővitve, az időszakai haladás igényeinek, választott pályáján teljes mértékben megfelelhessen.

Felédhetlen Eötvösünk azonnal felismerte benne azon szorgalmas, magasztos törekvésű, komoly gondolkozású és nemeslelkű ifjut, kit államilag is segíyezni kell, hogy a nevelés terén szerzett tapasztalatait bővitse és tanulmányait szaporítsa, mert tudta és érezte, hogy a tőke, mit ez uton neki juttat, bőven fog e lelkiismeretes gondosságot és gyökeres készülséget igénylő pályán kamatozni.

Nemesebben aligha hálálta meg valaki mesterének kegyességét, mint Steinbach Antal. Ő tapasztalatának és tanulmányainak gyümölcseit nem kosarakban, hanem tulterhelt kocsikban hozta be a népnevelés pajtájába.

Steinbach Antal szeretetreméltó mint ember is. Szerény mint a való érdem, megelőző és szívélyes, komolyan gondolkozó, családi és magán életében példásan erkölcsös. Igaz hazafi, minden szépnek és jónak buzgó pártolója.

A tanítóknak és tanulóknak józan értelemben vett barátja; szigorú, de igazságos, odaadást és pontosságot követelő, de méltányos; a törekvés, vasszorgalom, de gyengébb tehetség védője; a kiválóbb tehetség, de roszakaratu tunyaság ostromlója.

A tanítók és tanulók egyiránt szeretik és tisztelik. Ez öröme és nyugalma.

Az életkor delében levő férfiu, de azért szelid arczán már nyonyokat vágtak: a szakmája mezején lankadatlanul folytatott búvárkodás, a hivatalos teendők roppant halmaza, a testet fárasztó utazások és fáradhatlan munkálkodás.

Lauka Gu sztáv.

A könnyelmű fiu.

— H ö c k e r G u s z t á v e l b e s z é l é s e . —

Fordította: Magyar Dávid.

I.

„Béke, béke és még sem béke.“

Meddig a szem ellát és meddig a nap sugarai elhatnak, termékeny föld terül el. Képzelt tehetségekhez fordulok szives olvasóim, képzeljétek szemeitek elé egy nem nagyon tág völgyet, melynek szélét köröskörül, közel és távolban kéklő hegyek zárják körül, melynek hóborította magasabb csucsait örökzöld tölgyek és fenyők koronázzák. A völgyben termékeny szántók és gazdag rétek fekszenek, melyek között csendes csevegéssel oson el a hegyi patakocska. Köröskörül igás kocsik állanak készen a dusterzés behordására. Rekkenően süt a nap. Az aratók homlokáról erős verejték hull, de egyik sem panaszkodik, egyik sem emeli fel fejét, hogy zugolódjék az ég áldása ellen, mindenki örül a gazdag termésnek; serényen folyik a munka, közbe-közbe felhangzik a dal is a leányok ajkain, melybe később a férfiak kara is belevegyül.

A tölgyek mögül itt-ott kilátszik egy-egy falu vörös födeleivel, melyekre néma büszkeséggel tekint alá a templom tornya.

Távozzunk el e helyről a szomszéd kis városkába, mely alig egy órányira van s melyhez egy jól gondviselt országot vezet. A község neve: B o l d o g f a l v a.

Életemben nem egyszer hallottam említeni azt a paraszt közmondást: „minél nagyobbak a trágya dombok, annál gazdagabbak és tehetősebbek a falu népei.“ Ha ez a mondás igaz, úgy Boldogfalva egyike a leggazdagabb helységeknek, mert szemétdombjai már messziről feltűnnek, az utcák csinosak, a házak fehérre vannak meszelve, az utcákon végig gyümölcsfák vannak ültetve, melyeken a madarak készítettek magoknak barátságos tanyát.

Egyike e házaknak, tisztasága és vakító fényességü falai által magára vonta figyelmünket; akaratlanul is azt juttatja eszünkbe, hogy a tulajdonos hangya szorgalma mellett, vasfegyellemmel uralkodik alattvalói felett. Az udvar legnagyobb részét a trágya domb foglalja el, melyről épen most szállt alá a korlátlan ur: a kakas.

Beljebb az udvaron galambház áll, melyben mint mindenkor, úgy most is élénk élet uralkodik. Ennek a háznak tulajdonosa B á r k o n y i uram, ki most a kapu előtt áll, mellette egy városiasan öltözött fiatal ember, kivel megfogunk ismerkedni még elbeszélésünk folyamán.

A dacz és engedetlenség vonásait, melyek a legtöbb földmivelő jellemét képezik, Bárkonyi uramnál is kifejlődve találjuk, legalább a sörteszerű szemöldök, a feldudorodott alsó ajak, s a kicsiny szemek arról tesznek bizonyosságot. Becsukott ajkai nagy akaratérőről tesznek bizonyosságot, a számos redő és a beesett szemek az élet tengerén kiállott sok szenvedés bizonyítékai.

Sejtelmünk nem csalt. Bárkonyi uram mint szegény szolgálgegy telepedett le a faluban, kitartó szorgalommal sikerült neki kis tőkét

szerezni, a midőn is egy eladósodott paraszt leányát vette nőül. Minden igyekezete oda irányult, hogy a kis birtokot megmentse az elbukástól, s ez sikerült is neki. Az ég kegyes volt irányában, folyton jó termést adott, üzleteit pedig mindenkor siker koronázta. Rövid idő alatt elcserélte birtokát, míg végre abhoz jutott, melynek kapujában öt fiával megpillantottak.

Neje azonban nem érhetette meg, mert kevéssel előtte meghalt. Fián Bogodon kívül még két gyermeke van neki, egy leánya Teréz és egy fia András.

A leányka beteges, gyöngé testalkatu volt, de ennek daczára kénytelen volt ugyanazon munkákat végezni, melyeket atyja a szolgálókkal végeztetett. Ha ajkai panaszra nyiltak, vagy azt mondá atyjának, hogy ő nem szeretne parasztnak maradni, — a válasz mindig az volt, hogy: „*én is két kezem keserves munkájával küzdöttem fel magamat ennyire.* Nem fog neked sem ártani, ha iparkodó és dolgos leszel.“

András ugyanazon tulajdonságokkal bírt, mint atyja. Csak egyben ütött el atyjától, abban hogy birvágya és kapzsisága határtalan volt. Testvéreit ép ezen okból gyűlölte.

(Folyt. köv.)

Arany mondsok.

A hit azon kincs, melyet ha egyszer elvesztettünk, nincs többé mit elveszitenünk. Seneca

Kicsiny, beteges, alacsony lélekre mutat a bosszu. Juvenalis.

Két nagy s nehéz dolog van az ember kötelességeül kitűzve, mely neki dicsőségére szolgál: a szerencsétlenség eltűrése s az afölötti szilárd megnyugvás: hinni — a jóban abban álhatatosan bizni. Guizot.

Becsületesség a legjó b politika valamint egyesek, ugy a nemzetekre nézve is. Washington.

A férfi csak is önképzése végett létezik a világon; nem azért, amit magán kívül, hanem mit önmagában létrehozhat. Goethe.

Nagyon szükséges hogy ha valaki a szerencse idején nem volt határozott, legalább akkor legyen az, midőn a veszedelem szélén áll. Nyáry Pál.

A becsületes nem zsarnok kormánynak csak egy védfala van: a szabad sajtó. Sefferson.

A tömeg a szépet legalább is annyira szereti mint az igazat. Lamartine.

Az ész hatalma, bár visszaélnék is vele, mindig jobb és nemesebb, mint azon hatalom, mely csupán testi erőben áll. Maculay,

Igaz elveket könnyű megismerni, nehezebb kivívni, legnehezebb alkalmazni. Szemere B.

A nép csodálatos ösztönnel bír, és midőn természetes esztől kér tanácsot, sohasem ismeri félre védőt. Constant.

A humor azon csók, melyet a komikum ad a tragikumnak. Laube.

A múlt század humorának fővonása a világ megvetése volt; az újabb az emberszeretet. Berezy K.

Arany szavak.

Ha a férfi paizs a küzdő istenek kezében, úgy a nő e paizs disze, zománcza.

*Az az üdvnek üdvössége,
Hogy nem adja senki azt;
Önmagunkban kell föllelni
Ezt az égi szép tavaszt.*

Erődi Dániel.

Az ifjuság számára.

Egyveleg.

— Novella-pályázatunkra nyolcz pályamű érkezett be. Három ezek közül — mint már említettük — szerelmi, kalandos historiákat tartalmazván, a pályázati föltételek értelmében kizárattott a pályázatból. A pályázatra bocsátott öt mű közül csupán „Az árva” és „A végrendelet” címűek tűntek ki szép szerkezetük által. A többiek tökéletesen silány, apró szárnycsattogtatások. Habár az „Árvá”-ban szép tehetség nyomai találtattak, mégis, minthogy az számos fogyatkozással bir, s különösen a vége nagyon homályos, pedig „végén csattan az ostor!” — a jutalom „A végrendelet” című és „Győzzön a jobb!” jeligéjű beszélynek ítéltetett oda. Minthogy ez is számos hibában szenved, e mű szerzőjéként csupán a második jutalom: egy, Temesvár sz. kir. várossá lételeének százados évfordulója alkalmából veretett nagy, ezüst emlékérem fog kiadni. A jeligés levélke fölbontatván, abból a mű szerzőjének **Balkányi Elek** fehértemplomi főgymnásiumi VII. osztálybeli tanuló tűnt ki. — Beszélyének közlését mai számunkban kezdjük meg. A visszamaradt egy darab cs. és kir. aranyat — a régi föltételek mellett — újból kitűzzük jutalomként egy novellára. Pályázati határidő: július 15-ke.

Hasznos tudnivalók.

— A „Szózat” 40-ik évfordulója. 1843. május 8-án énekelt el legelsőbbben a nemzeti színházban a színház dalkara Vörösmarty Mihálynak az 1836-iki Aurórában megjelent, s azóta nemzeti imadallá vált „Szózat”-át Egressi Béninek megkoszorozott, illetőleg husz arannyal díjazott s immár általánosan énekelt dallamára. Egressi pályanyertes műve után továbbá énekelt a dalkar Erkel Ferencznek, s Fáy Gusztávnak ugyancsak a Szózatra irt, s méltó dicsérettel kiemelt pályadallamait. A jelen volt nagyszámu közönség mindegyik dallamot kiérdemelt tapssal fogadta. Kivánatos volna, hogy ama három dallam keletkezésök 40 éves fordulatán, most ez évi május 8-án, a nemzeti színházban a dalkar által ismét énekeltessék el.

Emlékkönyv-lapok.

A világ még sem oly üres, ha benne csak hegyeket és völgyeket, erdőket és mezőket is képzelünk; de tudni, hogy van valaki, ki e távolban is rólunk gondolkozik, velünk érez: ez paradicsommá teszi e földet.

* * *

Kölcsonőzzön nekem 1000 frtot és feledje el barátját Saphirt.

Egészségtani szabályok.

[A Halmay családból.]

V.

„Vigyázz fogaidra, ne vájkáld villával,
Légfeljebb faragott, puha faszilánkkal;
Érzékeny fogakra a sértés romlást hoz,
S jaj annak kit ezért a fájdalom kinez!
Meleg ételekre ne igyál hideget,
Vagy ellenkezőleg: hidegre meleget;
Bármit forrón enni, ez nagyon rosz szokás,
De roszabb ennél, röktöni vizivás.
Kemény tárgyakat ki feltördel fogával,
Sok álmatlan éjét viraszt fájdalomával;
Ép így a ki czukrot rágicsál szünetlen:
E könnyelműsége nem marad büntetlen.

Másik drága kincsünk az egészséges szem,
Hány van a ki ezzel balgaságot teszen!
Gyermekek szokása, hogy a napba néznek,
Balga észszel menvén bizonyos veszélynek
Finom idegszálak képezik a szemet,
Kerüld az erős fényt, ott a hol csak lehet:
Iparkodjál nappal végezni munkádat,
Hiva int nyugodni este vetett ágyad;
Légy gondos, vigyázó öre ép szemednek,
A világtalanok későn vezeklenek!“

Közli: Halasy Béla.

Apró történetkék.

Ökölviadal Londonban.

A londoni Gráfton hall nemrég iszonyu ökölviadalnak volt színhelye, melyre Queensbury marquis tűzött ki 2500 franknyi díjat. A belépti díj 25 frank volt, a magas díj daczára azonban több száz személy volt jelen az undorító jelenetnél. A két vivó Napper és Davis volt, amaz rég ismert vivó, emez reményteljes kezdő. A közönség Nappert kedvelte és jelentékeny fogadások történtek győzelmére. Az előkészületek végeztével a két vivó, övig mezitlen, segédei kíséretében

a küzdőterre lépett. — Az adott jelre megkezdődött a küzdelem, mely kezdetben apró csetepatéokra szorítkozott és csak az érdek gerjesztésre volt számítva; egy óra lefolytával azonban igen komoly mérvekei öltött. A két vivó egymáshoz közlekedett és a csapások mind hevesebbek lettek. Minden rohanásnál Davis ellenfelét, kit testi erőben tetemesen fölülmult, hevesen földhöz csapta, de Napper, bár az esés törte-zuzta, mindig gyorsan fölugrott és várta az újabb jeladást; de kiki már meg volt győződve, hogy soká nem bírja. Pártfelei, kik látták, hogy a fogadást elvesztették, lerohantak a küzdőterre, hogy a vívásnak véget vessenek és téteiket megmentsék. Erre egy leirhatlan jelenet következett, melyben némelyek a vivókat szétválasztani iparkodtak, mások ellenben a vívás folytatásáért buzgólkodtak, míg ez utóbbiaknak sikerült egy újabb rohanást kieszközölni, melyben a szerencsétlen Napper úgy veretett a vaskeménységű padlór, hogy nem volt képes felkelni és legyőzöttnek jelentetett ki. Eleinte halottnak gondolták, de szerencsére nem volt az, fejét és ereit friss vízzel öntötték el, így ébresztve fel ájultságából. Némely jelenlevő azt is állítja, hogy ez állapotban kényszerítettett a szakadatlanul vért hányó négy rohanásra, melyek mindegyikében ellenfele őt mint a bikát földre terítette. Míg a teremben ezen jelenet végbe ment, kívül számos „ökölviador“, kinek nem volt pénze, hogy a terembe juthatott volna, künn producálta magát nagyszámu népség jelenlétében.

Történelmi naptár.

Összeállította: Leitner István.

Aprilis hó.

1862.	április 16.	A francziák hadat izennek Mexicanak.
1711.	" 17.	I. József császár †.
1854.	" 18.	A dánok által hősileg védelmezett „düppeli“ sánczot a poroszok, Frigyes Károly főherczeg vezérlete alatt elfoglalják.
1560.	" 19.	Melanchton Fülöp †.
570.	" 20.	Mohamed, a hassonnevű vallás megalapítója születik Mekkában (?).
323 Kr. e.	" 21.	Nagy Sándor, a macedoniai világbirodalom megalapítója. életének 33 ik évében Babylonban meghalt.
1826.	" 22.	Misulunghit a törökök ostrommal beveszik.
1564.	" 23.	Shakespeare születik. (1616 †.)
1877.	" 24.	Az orosz-török háboru kezdetét veszi.
1415.	" 25.	Husz János fogságba kerül.
1787.	" 26.	Uhland Lajos, jeles német költő születik.
1401.	" 27.	Zsigmond, magyar király, az ország foglya lesz.
1814.	" 28.	Báró Josika Miklós születik. (1865. febr. 27. megh.)
1273.	" 29.	Habsburgi Rudolf romai király lesz.
1671.	" 30.	Zrinyi Péter, Frangepán és Nádasdy (a Wesselényi féle összeesküvésnek tagjai) lefejeztetnek.

Temesvár, 1883. április hó 15-én.

I. évfolyam.

8. füzet.

DÉLIBÁB.

SZÉPIRODALMI
ÉS
IFJUSÁGI FOLYÓIRAT.

Megjelenik havonkint kétszer, minden 1-én és 15-én.

Előfizetési árak :

Egész évre 4 frt., fél évre 2 frt., negyed évre 1 frt.

Felelős szerkesztő:

Kiadó-tulajdonos:

LÖWY MIKLÓS, IFJ. MAGYAR DÁVID.

Kiadó-hivatal:

MAGYAR TESTVÉREK PAPIR-KERESKEDÉSE.

TEMESVÁR,

MAGYAR TESTVÉREK KÖNYVNYOMDÁJA.

1883.

6884 a.

Tartalom.

<p>1. Anyámhoz. Költemény Kántor Imrétől 141</p> <p>2. Talált levelek. 142</p> <p>3. Jutalmazott mű: A végrendelet Balkányi Elektől 143</p> <p>4. Midőn mind együtt lakánk Victor Hugó költeménye, for. Terék Mátvás 148</p> <p>5. Egy szem ára. Elbeszélés Halasi Bélától. 148</p> <p>6. Mecenáshoz. Horatius óda, for. Kuzminsky Béla 151</p> <p>7. Falusi vasárnapok. I. 152</p> <p>8. Epigrammok. Csernus G-től 153</p> <p>9. Nép szokások. Csikos M.-tól 153</p>	<p>10. Veterán tanférfiaak arczkép-esarnoka 155</p> <p>11. A könnyelmű fiu. Elbeszélés ford. Magyar David 156</p> <p>12. Arany mondások 157</p> <p>13. Az ifjuság számára: Egyveleg 158 Egészségtani szabályok 158 Hasznos tudnivalók 159</p> <p>14. Apró történetkék 159</p> <p>15. Történelmi naptár 160 A borítékon: Előfizetési fölhívas. Szerk. üzenetek. Kérdések. Feleletek. Talány. Számrejtvény. Szótagrejtvény. Megfejtések.</p>
---	--

A „Délibáb“-ra folyvást előfizethetni kiadó-hivatalunknál.

A második és harmadik füzetből néhányat visszavált a kiadó-hivatal az eredeti áron.

Kérdések.

— G. H. D—n. Kiváncsi volnék megtudni, hány elemi iskola és hány középtanoda van Magyarországon. Nagyon lekötelezne azon t olvasó társam, ki azt velem e lap utján tudatni sziveskedik.

Feleletek.

— A kiváncsi barnának. Az ifjúkori játszótárs tegezése nézet dolga; én ajánlatosbnak tartom a magázást, mely szintén bizalmasságot jelent.

Egy nevelőnő

Szerkesztői üzenetek.

— F. J. S.-A.-Ujbely. Igazán sajnáljuk, hogy nem közölhetjük a szép és érdekes leírást, mert lapunk nem foglalkozhatik a napi eseményekkel. — Cs. tanár F—n. Köszönet a küldeményért. — K. J. Th—dt. Megkaptuk; köszöniük: közöliük a szép költeményeket. — Ujhelyi referálonak. Költeménye gyöngye: inkább prózát írjon. különben közöljük beioie a következő versszakot:

Azán, mint a mehet
Viszi egy akarát,
Szerte a mczőben
Daliva kaszá s arat.

Igy van ez minden nap,
Minden viradattal,
Ég kezén a munka,
Es ajkán zeng a dal.

— G. J. Ar-Mar. Megkaptuk; sort kerítünk rá; üdvözlöt.